

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „СЧЕТОВОДНА ОТЧЕТНОСТ“

Приета от ФС (протокол №11/25.04.2024г.):

Приета от КС (протокол №11/16.04.2024г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Даниела Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ“

ЗА СПЕЦ: „Счетоводство и финанси“; ОКС „бакалавър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 2; СЕМЕСТЪР: 4

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 180 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 6

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т.ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	120	-

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Людмил Найденов)

2.
(доц. д-р Светлана Герчева)

Съгласувано с ръководител катедра:
„Финанси“ (доц. д-р Стоян Киров)

I. АНОТАЦИЯ

Цел на дисциплината: Обучението по дисциплината преследва две основни цели. На първо място, да аргументира необходимостта и обхвата на държавната намеса в условията на пазарна икономика, както и да осигури нови знания в областта на публичните приходи и разходи. На второ място, да запознае студентите с административно-институционалните и законодателни аспекти на данъчното облагане в България..

Предварителни изисквания: Курсът по “Публични финанси” способства за разширяване на знанията, формирани от дисциплините „Микроикономика“, „Макроикономика“ и „Въведение във финансите“. Следователно изучаването на курса изисква наличие на базисна подготовка в областта на финансите и икономикса. Предмет на анализ са финансовите (приоритетно данъчните) аспекти от дейността на държавата и институциите от публичния (централен и общински) сектор на икономиката и тяхното отражение върху стопанските решения на физическите и юридическите лица.

Изграждане на знание и разбиране: Курсът предоставя актуална информация и способства за разбирането на икономическата роля на държавата в пазарното стопанство. Изясняват се особеностите на производството и доставката на национални и местни публични блага. Едновременно с това се дискутират теоретичните и практически проблеми на бюджетните системи и бюджетните решения. Специално внимание се отделя на данъчната теория и съвременната данъчна практика на българската държава - анализират се социалните и икономически ефекти на данъчното облагане и подробно се дискутира техниката на облагане с подоходни, оборотни и имуществени данъци. В обхвата на дисциплината попадат и въпросите, касаещи дълговото финансиране на публични проекти, проблемите на фискалната децентрализация и местните финанси.

Приложение на знанията и уменията: Курсът развива умения за анализ и оценка на дейността на приходната администрация и способства за формиране на умения за работа с данъчна документация и документация в сферата на изготвянето, отчитането и контрола на бюджети в публичния сектор. Дисциплината осигурява необходимата теоретична и нормативна грамотност за повишаване ефективността на управление на личните (персонални) доходи и разходи. Придобитите знания и умения намират приложение в практиката на институциите от публичния сектор на централно и местно ниво и във финансовата практика на ниво домакинство.

Способност за разширяване на знанията и формиране на нови умения: Обучението по дисциплината осигурява теоретичния фундамент, методологичния инструментариум и законодателната база, необходими при изучаване на специални финансови и счетоводни дисциплини.

Ключови компетентности: Обучението по дисциплината способства за изграждане и прилагане на математическа компетентност и предприемаческа компетентност.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ДЪРЖАВА – ИКОНОМИЧЕСКИ АРГУМЕНТИ		2	-	
1.1	Понятие и структура на държавния сектор в икономиката			
1.2	Роля и характеристики на държавния сектор			
1.3	Функции на съвременната държава			
1.4.	Основания за държавна намеса – обща постановка			
1.5.	Критика на държавната намеса			

2. ПУБЛИЧНИ БЛАГА И ВЪНШНИ ЕФЕКТИ		2	2	
2.1	Понятие за публични блага. Чисти публични блага			
2.2	Ефективно осигуряване на публични блага			
2.3	Понятие за смесени и клубни блага. Оптимално предлагане на клубни блага: модел на Бюкенън			
2.4	Външни ефекти			
3. ДЪРЖАВНИ РАЗХОДИ		2	2	
3.1	Дефиниране и значение на държавните разходи			
3.2	Класификация на държавните разходи			
3.3	Теории за растежа на държавните разходи			
3.4	Методи за анализ и оценка на проекти в държавния сектор			
4. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ НА ДЪРЖАВАТА		3	2	
4.1	Източници и структура на държавните приходи			
4.2	Дефиниция за данък и принципи на облагането			
4.3	Елементи на данъка. Класификация на данъците			
4.4	Данъчна система на България – обща характеристика			
5. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА ПОДОХОДНОТО ОБЛАГАНЕ		3	3	
5.1	Личен подоходен данък: определяне на облагаемия доход			
5.2	Пропорционално или прогресивно облагане на физическите лица			
5.3	Избор на икономическа база за прилагане на корпоративен данък върху доходите			
5.4	Обхват на корпоративния подоходен данък. Влияние върху ефективността			
6. ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ В БЪЛГАРИЯ		4	8	
6.1	Основни принципи, логика и структура на ЗКПО и ЗДДФЛ			
6.2	Основни нормативни постановки на ЗКПО: облагане на печалбата на местни и чуждестранни юридически лица			
6.3	Основни нормативни постановки на ЗКПО: облагане с данък, удържан при източника и с данък върху разходите			
6.4	Основни нормативни постановки на ЗДДФЛ: облагане на доходите от трудови правоотношения			
6.5	Основни нормативни постановки на ЗДДФЛ: облагане на доходите от стопанска дейност, от наеми и от прехвърляне на права или имущество			
7. ОБЛАГАНЕ НА ПОТРЕБЛЕНИЕТО: ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ		3	3	
7.1	Универсални и селективни данъци върху потреблението			
7.2	Обща характеристика на ДДС			
7.3	Методи за определяне на добавената стойност. Единна или диференцирана ставка на ДДС?			
7.4	Характеристика и аргументи в подкрепа на селективното облагане			
8. ОБЛАГАНЕ ПОТРЕБЛЕНИЕТО – ПРАКТИКАТА НА БЪЛГАРИЯ		4	7	
8.1	Основни принципи, логика и структура на ЗДДС и ЗАДС			

8.2	Елементи на организацията на ДДС в България: облагаеми доставки и освободени доставки, данъчно задължени лица, данъчни ставки и данъчна основа			
8.3	Елементи на организацията на ДДС в България: пълен и частичен данъчен кредит, начисляване и внасяне на дължимия ДДС			
8.4	Елементи на организацията на акцизното облагане в България			
9. ОБЛАГАНЕ ИМУЩЕСТВОТО – ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ И ПРАКТИКА В БЪЛГАРИЯ		3	3	
9.1	Мотиви за облагане на имуществото			
9.2	Имуществени данъци – обща характеристика			
9.3	Облагане на имущество в България: данък върху недвижимите имоти, данък при възмездно придобиване на имущество и данък върху превозните средства			
9.4	Облагане на имуществото в България: други данъци, уредени в ЗМДТ			
10. АЛТЕРНАТИВНИ ПРИХОДИ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР – ДЪРЖАВНИ ТАКСИ И ЗАЕМИ		2	-	
10.1	Държавни такси – характеристики. Сравнение между данъци и такси			
10.2	Държавни заеми – видове, начини за сключване и начини за погасяване			
10.3	Мотиви за ползване на заемни средства от държавата			
10.4	Държавни заеми и данъчно облагане – опит за сравнение			
11. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ И МЕСТНИ ФИНАНСИ		2	-	
11.1	Понятие, принципи и характеристики на бюджета			
11.2	Видове бюджети. Извънбюджетни фондове и сметки			
11.3	Бюджетна система (структура) и бюджетен процес в България			
11.4	Понятие за местни финанси и фискална децентрализация			
11.5	Междурегионална данъчна конкуренция – мотиви, фактори, позитиви, рискове			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Тест	1	20
1.2.	Есе	1	10
1.3.	Контролна работа	1	30
Общо за семестриалното оценяване:		3	60
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	60
Общо за сесийното оценяване:		1	60
Общо за всички форми на контрол:		4	120

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Герчева, С. (2020). Облагането на дигиталната икономика - от европейски през национален към многостранен формат. Научни трудове на Съюза на учените в България - Пловдив. Серия А. Обществени науки, изкуство и култура, Дом на учените - Пловдив, 6, 16 - 20.
2. Найденов, Л. (2020). Политиката на данъчна автономност – инструмент за повишаване ефективността и качеството на предлаганите публични блага. Икономическа наука, образование и реална икономика: развитие и взаимодействия в дигиталната епоха: Сборник с доклади от Юбилейна международна научна конференция в чест на 100-год. от основаването на ИУ - Варна: Т. 3, Варна: Наука и икономика, 3, 2020, 456 - 463.
3. Найденов, Л. (2022). Качествени характеристики на регионалната данъчна свобода. Годишник на Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов, Свищов: Д. А. Ценов, 125 [СХХV], 39-64;

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л. (2019). Проблеми при организацията на местните данъци в условията на фискална децентрализация. Инвестиции в бъдещето - 2019: Дванадесета научно-приложна конференция с международно участие, 3 - 4 октомври 2019: Сборник доклади, Варна: НТС - Варна, 121 – 125.
2. Чапаров, Б., Манолов, Ц. (2022). Такса „битови отпадъци“ – прилага ли се принципът „замърсителят плаща“ в България. Известия. Сп. Икономически университет - Варна, Варна: Наука и икономика, 66, 3, 213-222.
3. Gercheva, S. (2020). Tax or Trade: Community Energy Taxation in the Context of Climate Neutrality. Izvestia Journal of the Union of Scientists - Varna. Economic Sciences Series, Varna: Union of Scientists - Varna, 9, 1, 168-178.
4. Gercheva, S. (2023). Monetary Incentives of Tax Whistleblower Programs: On Their Design and Implementation. Izvestia Journal of the Union of Scientists - Varna. Economic Sciences Series, Varna: Union of Scientists - Varna, 12, 2, 41-51.
5. Gruber, J. (2022). Public Finance and Public Policy. Worth Publishers.
6. Jones S., Rhoades-Catanach, S. et al. (2023). Principles of Taxation for Business and Investment Planning. McGraw-Hill.
7. Khan, A. (2024). Fundamentals of Public Budgeting and Finance. Palgrave Macmillan.